

DOI: 10.31319/2709-2879.2025iss2(11).347859pp172-180

УДК 336.143.2:378.1.002.3:657.4:658.012.7

Хмелюк А.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та обліку
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське

ORCID ID: 0000-0001-7367-4928

e-mail: dstukhmelyuk@gmail.com

Рязанцев І.О., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

Дніпровський державний технічний університет

e-mail: Ryzanzev_2003@gmail.com

Khmelyuk Alona, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Accounting

Dniprovsky State Technical University, Kamianske

Riazantsev Illia, Master's degree student

Dniprovsky State Technical University, Kamianske

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ЗВО: РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ В УПРАВЛІННІ РЕСУРСАМИ

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS (HEIS): THE ROLE OF INTERNAL CONTROL AND INTEGRITY IN RESOURCE MANAGEMENT

Стаття присвячена формуванню обліково-аналітичного забезпечення фінансової стійкості закладів вищої освіти (ЗВО) в умовах підвищеної автономії та необхідності прозорості. На основі аналізу фінансової звітності ДДТУ за 2024 рік визначено поточний рівень стійкості, що характеризується високою ліквідністю та прибутковістю, але критично низькою фінансовою автономією (12,77 % при нормі 50-70 %).

Доведено, що низький коефіцієнт автономії та значна залежність від державного фінансування (75,24 %) створюють стратегічні ризики. Обґрунтовано ключову роль внутрішнього контролю як механізму мінімізації цих ризиків через забезпечення достовірності облікових даних та ефективності використання ресурсів.

Акцентовується увага на принципах доброчесності, які є необхідною умовою для якісного аналізу та прийняття управлінських рішень щодо диверсифікації доходів і оптимізації витрат. Розроблено рекомендації для ДДТУ щодо посилення самофінансування та зміцнення фінансової бази.

Ключові слова: фінансова стійкість, обліково-аналітичне забезпечення, внутрішній контроль, доброчесність, автономія, заклади вищої освіти.

The article is dedicated to developing the accounting and analytical support system for ensuring the financial sustainability of higher education institutions (HEIs) within the context of increased autonomy and the critical demand for transparency and accountability. The study emphasizes that stable financial health is paramount for HEIs to fulfill their strategic missions, especially when adapting to rapidly changing market and regulatory environments.

Based on a detailed analysis of the financial statements of Dnipro State Technical University (DSTU) for 2024, the current state of financial stability is determined using key performance indicators (KPIs). The research findings indicate a mixed financial picture: while the university exhibits high liquidity (coefficient 2.19, exceeding the norm of 1.5-2.0) and maintains operational profitability (net operating profit of 2.84 %), it suffers from a critically low level of financial autonomy. Specifically, the financial autonomy ratio stands at a mere 12.77 %, significantly below the required benchmark of 50-70 %. This deficiency is directly linked to an excessive reliance on state funding, which constitutes 75.24 % of total revenues.

The paper argues that this high dependence on a single funding source creates significant strategic vulnerability and limits the institution's capacity for independent development and effective risk response.

The central role of internal control is substantiated as a vital mechanism for mitigating these risks. Effective internal control ensures the reliability and accuracy of accounting data, which, in turn, provides a solid foundation for meaningful financial analysis. By systematizing expenditure monitoring and asset safeguarding, internal control promotes the efficient use of limited resources.

Furthermore, the research underscores that principles of integrity are an essential prerequisite for robust governance. Integrity within financial management structures ensures unbiased analysis and the ethical adoption of managerial decisions concerning the diversification of revenue streams and optimization of non-priority expenditures. The absence of integrity can render internal controls ineffective and corrupt the analytical process.

The authors propose specific recommendations for DSTU to strengthen its financial base, focusing on boosting self-financing activities, intensifying grant and project generation, and strategically optimizing non-salary-related costs to allocate more resources towards developmental goals and investment in the educational infrastructure. The proposed framework integrates these four crucial elements—accounting, analysis, internal control, and integrity—into a cohesive system necessary for sustaining long-term financial health and ensuring competitive longevity in the higher education sector.

Key words: *financial sustainability, accounting and analytical support, internal control, integrity, autonomy, higher education institutions.*

JEL classification: *M41, M42, I23, H83, D73*

Постановка проблеми. Трансформація системи вищої освіти в Україні в умовах фінансової автономії вимагає від закладів вищої освіти (ЗВО) переходу до моделі, орієнтованої на ефективне управління ресурсами та самостійне забезпечення свого розвитку [1]. Фінансова стійкість ЗВО стає критичним фактором їхньої конкурентоспроможності, якості освітніх послуг та здатності протистояти зовнішнім шокам, особливо в умовах обмеженості державного фінансування та воєнних викликів. Проте, незважаючи на законодавче закріплення автономії, значна частина ЗВО продовжує демонструвати високу залежність від бюджетних асигнувань.

Існуючі наукові дослідження зосереджуються переважно на макроекономічних аспектах фінансування освіти або на окремих фінансових коефіцієнтах, ігноруючи системний підхід до обліково-аналітичного забезпечення як основи для зміцнення фінансової бази. Зокрема, залишається недостатньо вивченою та інтегрованою роль механізмів внутрішнього контролю та доброчесності як невіддільних елементів, що безпосередньо впливають на достовірність фінансової інформації, ефективність управлінських рішень та, як наслідок, на саму фінансову стійкість ЗВО.

Аналіз фінансової звітності низки ЗВО, зокрема Дніпровського державного технічного університету (ДДТУ), виявив типову для сектору проблему: критично низький рівень фінансової автономії (12,77 % при референтному значенні 50-70 %) та домінування державного фінансування (понад 75 % доходів) [2]. Ця структурна незбалансованість демонструє, що ЗВО не використовують повною мірою свій потенціал самофінансування та піддаються високому стратегічному ризику. Існуючі облікові та контрольні системи не завжди спроможні оперативно надавати аналітичну інформацію для прийняття рішень щодо диверсифікації доходів та оптимізації витрат.

У зв'язку з цим, існує нагальна потреба в розробці та обґрунтуванні цілісної системи обліково-аналітичного забезпечення фінансової стійкості ЗВО, яка не лише базується на розрахунках фінансових показників, але й обов'язково включає інструменти внутрішнього контролю для моніторингу ефективності витрат та забезпечує принцип доброчесності як основу для прозорого та недискримінаційного управління фінансовими ресурсами.

Маємо визначити в дослідженні, який механізм обліково-аналітичного забезпечення, посилений внутрішнім контролем та принципами доброчесності, є найбільш ефективним для підвищення фінансової автономії та стійкості ЗВО в сучасних економічних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі проблематика обліку в бюджетних установах розглядається крізь призму гармонізації національних стандартів держсектору з практиками управління та контролю. Л.Г. Ловінська наголошує, що НП(С)БОДС формують методологічне підґрунтя для достовірного визнання активів, зобов'язань, доходів і видатків, а також для уніфікації звітності розпорядників бюджетних коштів [3]. Дослідження С. В. Бардаша, С.В. Свірко та В.М. Краєвського підкреслюють, що якісна організація бухгалтерського обліку в державному секторі має поєднувати нормативну відповідність із процесною логікою «планування—виконання—звітність—аудит», що безпосередньо впливає на прозорість управлінських рішень у ЗВО [4].

Окремий кластер робіт присвячено внутрішньому контролю та державному фінансовому контролю. Так, І.Б. Стефанюк акцентує на ризик-орієнтованому підході, сегрегації повноважень і побудові контрольних точок у ключових процесах бюджетної установи (закупівлі, облік активів, зобов'язань, казначейське обслуговування) — як необхідній умові запобігання помилкам і зловживанням [5].

У контексті публічної доброчесності й академічної етики для ЗВО роботи Т. Фінікової, І. Шліхти та колег (SAIUP) демонструють, що інтеграція політик доброчесності з управлінсько-обліковими процесами знижує ризики конфлікту інтересів, нецільового використання коштів і недостовірного звітування; водночас формуються вимоги до прозорості процедур, документування рішень і етичного використання цифрових інструментів (зокрема ШІ) [6; 7]. інституційні настанови НАЗЯВО, НАЗК і МОН доповнюють науковий дискурс практичними механізмами впровадження політик доброчесності та антикорупційних процедур у внутрішні регламенти університетів [8].

Таким чином, сучасні дослідження конвергують у трьох напрямках: (1) методологія обліку держсектору (НП(С)БОДС, казначейське обслуговування) як база достовірної звітності [4]; (2) ризик-орієнтований внутрішній контроль і державний фінансовий контроль як умова керованості процесів і якості даних [5]; (3) інституційна доброчесність як рамка підзвітності та прозорості рішень у ЗВО [6–8]. Водночас бракує прикладних кейсів, що інтегрують ці три площини на рівні конкретних ЗВО з використанням реальних обліково-аналітичних даних і КРІ-дашбордів.

Формулювання цілей статті. Мета статті: розробити та науково обґрунтувати комплексну систему обліково-аналітичного забезпечення фінансової стійкості закладів вищої освіти (ЗВО), визначивши ключову роль механізмів внутрішнього контролю та принципів доброчесності як факторів підвищення ефективності управління ресурсами та рівня фінансової автономії.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішені наступні завдання:

- провести діагностику фінансової стійкості ЗВО: здійснити аналіз фінансової звітності (на прикладі ДДТУ) для оцінки поточного стану фінансової стійкості, визначення її структурних дисбалансів (зокрема, низького рівня автономії) та виявлення основних фінансових ризиків;

- систематизувати елементи обліково-аналітичного забезпечення: визначити необхідний перелік фінансових показників та інформаційних потоків, які мають бути інтегровані в систему обліку ЗВО для оперативного аналізу та прийняття управлінських рішень;

- обґрунтувати роль внутрішнього контролю: дослідити вплив системи внутрішнього контролю на достовірність фінансових даних, ефективність використання ресурсів та мінімізацію непродуктивних витрат;

- визначити вплив доброчесності на управління ресурсами: окреслити механізми забезпечення доброчесності (прозорості, етичності) у процесах фінансового планування, закупівель та розподілу доходів, що підвищує довіру стейкхолдерів та залучення додаткового фінансування;

- розробити практичні рекомендації: запропонувати інструментарій (модель, матрицю управлінських рішень) для керівництва ЗВО, спрямований на посилення обліково-аналітичної функції, впровадження ефективних контрольних процедур та досягнення оптимального рівня фінансової стійкості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стійкість ЗВО визначається як здатність установи ефективно управляти фінансовими потоками, підтримувати стійку структуру капіталу та забезпечувати фінансування своєї статутної діяльності та стратегічного розвитку в довгостроковій перспективі. На відміну від комерційних підприємств, для ЗВО оцінка стійкості включає не лише показники ліквідності та прибутковості, але й ступінь фінансової автономії, що відображає незалежність від централізованого бюджетного фінансування.

Для оцінки стійкості ДДТУ було використано систему ключових показників (KPIs), що охоплюють п'ять основних аспектів інституційного фінансування [9]:

- автономія та самодостатність: вимірює частку власних доходів у загальному обсязі фінансування. Ключовим індикатором є коефіцієнт фінансової автономії;
- ліквідність та платоспроможність: відображає здатність ЗВО вчасно покривати свої короткострокові зобов'язання. Оцінюється за коефіцієнтом ліквідності.
- прибутковість та операційна ефективність: характеризує здатність генерувати операційний надлишок (чистий операційний прибуток), який може бути спрямований на розвиток;
- інвестиційна стійкість: показує частку коштів, що спрямовуються на розвиток та інновації, відносно загальних операційних витрат;
- ефективність використання ресурсів: оцінка фінансового навантаження на одного працівника або студента, що дозволяє порівняти внутрішню ефективність.

Порівняння розрахованих коефіцієнтів із референтними (оптимальними) значеннями дає змогу визначити поточний фінансовий стан (критичний, оптимальний, високий) та розробити адекватні управлінські заходи (табл. 1).

Таблиця 1. Розрахунок фінансової моделі окупності витрат

Джерело доходу	Сума, грн.	Питома вага, %		Роль у фінансовій стійкості
Державне фінансування (загальний фонд)	88296752,46	75,24		Висока структурна залежність
Платні послуги	24853624,70	21,18		Основне джерело автономії
Гранти	860537,41	0,73		Потенціал для розширення
Інші доходи	3339387,40	2,85		Потребує деталізації та зростання
Разом	117350301,97	100,00		X

Джерело: складено авторами за даними фінансової звітності ДДТУ [2]

Як свідчать результати аналізу загальний дохід ДДТУ у 2024 році становив 117350301,97 грн., а загальні операційні витрати – 119005806,49 грн. Детальний структурний аналіз доходів та витрат є ключовим для розуміння фінансової основи університету.

Структура доходів ДДТУ за 2024 рік демонструє високу ступінь залежності від державного фінансування. Державне фінансування, яке формує загальний фонд, склало 88296752,46 грн., що становить домінуючі 75,24 % від загального доходу.

Другим за значенням джерелом доходів є надходження від платних послуг (спеціальний фонд), які склали 24853624,70 грн., або 21,18 % загального бюджету. Доходи від грантів (860537,41 грн.) та інші джерела (3339387,40 грн.) становлять незначну частку – 0,73 % та 2,85 % відповідно.

Висока частка державного фінансування (понад три чверті) визначає модель ДДТУ як бюджетно-залежної установи, що несе значний структурний ризик, оскільки фінансова стійкість наряду залежить від державної політики асигнувань. Водночас, частка платних послуг вже знаходиться у межах оптимального діапазону (20–40 %), що свідчить про ефективність комерційної діяльності. Проте незначна частка грантів (менше 1 %) вказує на недостатній рівень диверсифікації та обмежений міжнародний чи дослідницький фандрайзинг.

Аналіз структури витрат [10] показує, що фінансова діяльність ДДТУ характеризується високою фінансовою інерцією, спричиненою значною часткою фіксованих витрат (табл. 2).

Таблиця 2. Оцінка структури витрат ДДТУ та потенціалу оптимізації

Категорія витрат	Сума, грн.	Питома вага, %	Потенціал оптимізації
Заробітна плата (зп+соц.випл.+стипендії)	80930605,02	68,01	Відсутній (фіксовані)
Інші (операційні) витрати	29059096,32	24,42	Високий
Витрати в інфраструктуру	7596275,44	6,38	Середній
Наука та інновації	1419829,71	1,19	Середній (стратегічна важливість)
Разом	119005806,49	100,00	-

Джерело: складено авторами за даними фінансової звітності ДДТУ [2]

Отже, витрати на заробітну плату, соціальні виплати та стипендії становлять 80930605,02 грн., що є абсолютним максимумом – 68,01 % загального бюджету витрат. Ця категорія не підлягає оптимізації. Така висока частка фіксованих витрат при критичній залежності від державного фінансування (75,24 % доходу) створює високу структурну вразливість. У разі будь-якого суттєвого або тривалого скорочення державного фінансування, університет не зможе оперативного адаптувати 68 % своїх витрат, що може призвести до негайної кризи платоспроможності.

Зауважимо, що операційний потенціал оптимізації зосереджений у трьох категоріях, які визначені як такі, що підлягають корекції.

По -перше, ця неспецифічна категорія є другою за величиною, складаючи 29059096,32 грн., або 24,42 % від загальних витрат.

По-друге, значний обсяг та позначення як потенційно оптимізованої категорії свідчить про найбільший резерв для суттєвої економії.

По-третє, інфраструктура: витрати 7596275,44 грн. (6,38 %) підлягають оптимізації.

По-четверте, наука та інновації: ця категорія є найменшою за обсягом – 1419829,71 грн., або 1,19 %. Хоча вона підлягає оптимізації, її стратегічна важливість для технічного університету вимагає обережного підходу, оскільки подальше скорочення може підірвати довгостроковий інноваційний потенціал.

На нашу думку, пріоритет управлінського фокусу має бути спрямований на декомпозицію категорії «Інші» витрати. Обсяг цієї категорії (майже 29,1 млн грн.) є майже в чотири рази більшим за витрати на інфраструктуру. Значна неспецифічність цієї чверті бюджету може свідчити або про брак деталізації у фінансовій звітності, або про наявність великих резервів неефективного використання коштів, які мають бути вивільнені та стратегічно переспрямовані.

Комплексна оцінка фінансової стійкості ДДТУ проводилася шляхом порівняння ключових фінансових коефіцієнтів з встановленими референтними значеннями (табл. 3).

Отже, коефіцієнт фінансової автономії, який розраховується як співвідношення власних доходів до загального обсягу доходів, становив 12,77 %. Це значення є критично низьким, оскільки референтний діапазон для стійких ЗВО встановлено на рівні 50 %–70 %. Такий результат підтверджує висновок про високу структурну залежність ДДТУ від державного бюджету, що є головним ризиком довгострокової стійкості.

Таблиця 3. Матриця фінансової стійкості ДДТУ

Показник	Розраховане значення	Референтне значення	Оцінка фінансового стану	Вплив на фінансову стійкість
1. Коефіцієнт фінансової автономії (%)	12,77	50–70	Критично низька	Висока структурна залежність
2. Чистий операційний прибуток (% від ЗФ)	2,84	> 0,1	Висока прибутковість	Операційна ефективність
3. Коефіцієнт ліквідності	2,19	1,5–2,0	Надлишкова ліквідність	Висока платоспроможність, ризик неефективності
4. Коефіцієнт інвестиційної стійкості (%)	11,15	10–30	Оптимальний рівень	Збалансована інвестиційна політика
5. Частка доходів від послуг (%)	24,02	20–40	Оптимальний рівень	Ефективна комерційна діяльність

Джерело: складено авторами за даними фінансової звітності ДДТУ [2]

Водночас, частка доходів від наданих послуг у загальних доходах становить 24,02 %. Цей показник знаходиться в межах оптимального референтного діапазону 20 %–40 %, що свідчить про ефективне функціонування комерційної складової університету та збалансовану присутність на ринку освітніх послуг. Це джерело доходів є ключовим для підвищення фінансової автономії у майбутньому.

Коефіцієнт ліквідності, що відображає здатність покривати короткострокові зобов'язання, розраховано на рівні 2,19. Референтне значення для цього показника становить 1,5–2,0.

Перевищення розрахованого значення верхньої межі референтного діапазону свідчить про надлишково високу ліквідність. ДДТУ має оборотні активи, що в 2,19 рази перевищують короткострокові зобов'язання (1899379 грн.). Хоча це підтверджує високий рівень фінансової безпеки та платоспроможності в короткостроковому періоді, надлишкова ліквідність також може бути ознакою неефективного управління ресурсами. Кошти, які перевищують необхідний резерв ліквідності, по суті, є замороженими в поточних активах, що могло б бути інвестовано у стратегічний розвиток.

Показник чистого операційного прибутку як відсоток від загального фонду, що характеризує рівень надлишку, доступного для стратегічних цілей, становить 2,84 %. Це значення значно перевищує референтний показник (0,1 %), що вказує на високу операційну ефективність.

Чистий операційний прибуток ДДТУ склав 3336199,16 грн. Таке суттєве перевищення (майже у 28 разів) свідчить про ефективний контроль над операційними витратами та здатність генерувати значний операційний надлишок. Висока прибутковість поряд із надлишковою ліквідністю формують фінансовий парадокс, характерний для державних ЗВО: низька структурна стійкість (через залежність від бюджету) компенсується високою оперативною безпекою та ефективністю управління коштами спеціального фонду.

Коефіцієнт інвестиційної стійкості, що відображає співвідношення інвестицій у розвиток (13273802,48 грн.) до загальних операційних витрат, розраховано на рівні 11,15 %. Референтний діапазон для цього показника становить 10 %–30 %.

Отримане значення знаходиться в межах оптимального діапазону. Це вказує на те, що університет підтримує належний рівень інвестицій у розвиток щодо його загальної фінансової діяльності. Проте, наявність надлишкової ліквідності та високого операційного прибутку (2,84 %) одночасно з оптимальною інвестиційною стійкістю може сигналізувати, що університет має можливості для значного збільшення обсягів інвестицій.

Зауважимо, що для показників ефективності використання ресурсів відсутні чіткі референтні значення, їх аналіз дозволяє оцінити внутрішні фінансові потоки та потенційні проблеми ціноутворення.

Обсяг загального фонду на одного студента-бюджетника становить 78836,39 грн. Ця сума відображає рівень державного фінансування, що припадає на виконання державного замовлення. Обсяг загального фонду, який припадає на одного працівника (базова вартість утримання робочого місця за рахунок держави) становить 248723,25\$ грн. Обсяг спеціального фонду на одного студента-контрактника складає лише 28564,35\$ грн.

Порівняння фінансування на одного бюджетника з обсягом спеціального фонду, генерованого на одного контрактника, виявляє значну диспропорцію. Така ситуація може вказувати на дві потенційні проблеми: або цінова політика університету є заниженою щодо реальної вартості освітніх послуг, або ж значна частина спеціального фонду витрачається на високий рівень непрямих або адміністративних накладних витрат, що зменшує чистий дохід, який припадає безпосередньо на платного студента.

Проведене дослідження виявляє ключові фінансові протиріччя у діяльності ДДТУ. З одного боку, університет демонструє високу операційну майстерність: високий операційний прибуток та надлишкова ліквідність. Ці показники підтверджують ефективний контроль над поточними зобов'язаннями та здатність генерувати надлишок коштів. З іншого боку, структурна стійкість є критично низькою (автономія 12,77 %), що робить установу вразливою до змін у фінансовій політиці держави.

Цей парадокс (низька структурна стійкість при високій оперативній безпеці) пояснюється ефективним управлінням спеціальним фондом та суворим контролем короткострокових зобов'язань. Однак, надлишкова ліквідність при низькій частці витрат на науку та інновації (1,19 %) свідчить про наявність неявного бар'єру зростання. Операційний надлишок акумулюється, але не інвестується повною мірою у стратегічні активи, які могли б підвищити якість освіти та науковий потенціал. Таке положення справ може свідчити про інституційні бар'єри або брак розроблених, капіталомістких стратегічних проєктів, які б поглинули надлишок коштів і сприяли довгостроковій конкурентоспроможності технічного університету.

Окремої уваги потребує категорія витрат «Наука та інновації». Хоча коефіцієнт інвестиційної стійкості є оптимальним (11,15 %), фактична частка витрат на ключові для технічного ЗВО наукові дослідження є вкрай малою. Якщо категорія витрат «Наука та інновації» підлягає оптимізації ('так'), це створює стратегічний ризик. Подальше скорочення інвестицій у науку, навіть якщо воно продиктоване фінансовою обережністю, підірве здатність університету створювати конкурентоспроможний інтелектуальний продукт та отримувати грантове фінансування, що, зрештою, посилить структурну залежність від держави. Таким чином, витрати на науку мають бути переосмислені не як оптимізаційний резерв, а як захищена стратегічна інвестиція.

Висновки. ДДТУ демонструє змішаний рівень фінансової стійкості. Операційний стан університету є надійним: висока платоспроможність та прибутковість забезпечують фінансову безпеку в поточному періоді. Проте, головним структурним викликом є критично низький рівень фінансової автономії, спричинений високою залежністю від державного фінансування. Подолання цієї залежності є ключовою умовою для досягнення довгострокової стійкості та стратегічного сталого розвитку університету (табл. 4).

На основі детального аналізу фінансових показників, сформовано комплекс стратегічних та оперативних управлінських рішень, спрямованих на підвищення автономії та ефективніше використання наявного операційного надлишку.

Диверсифікація та нарощування власних доходів: необхідно поставити ціль підвищити коефіцієнт фінансової автономії до 20 % протягом наступних 2–3 років. Це вимагає активізації грантової діяльності, створення відділу з комерціалізації наукових розробок та перегляду цінової політики контрактного навчання. Підвищення вартості навчання має привести обсяг Спеціального фонду на одного студента-контрактника до рівня, який краще відображає реальну вартість послуг.

Таблиця 4. Стратегія розвитку ДДТУ: рекомендовані управлінські рішення

Виклики	Показники (значення)	Стратегічна мета	Управлінські рішення
Структурна залежність	Коефіцієнт автономії (12,77 %)	Досягнення 20 % автономії	Диверсифікація джерел фінансування, посилення грантової активності.
Надлишкова ліквідність	Коефіцієнт ліквідності (2,19)	Вихід на оптимальний рівень (1,8–2,0)	Переспрямування надлишку оборотних коштів на капітальні інвестиції та модернізацію інфраструктури.
Неефективність витрат	Категорія «Інші» (24,42 %)	Зменшення частки «Інших» на 5-10 %	Проведення функціонально-вартісного аналізу та оптимізація закупівель.
Низький інноваційний потенціал	Наука/інновації (1,19 %)	Збільшення частки до 3-5 %	Створення захищеного інвестиційного фонду розвитку НДР за рахунок операційного прибутку.

Джерело: складено авторами за даними фінансової звітності ДДТУ [2]

Захист та збільшення інвестицій у науку: частка витрат на науку та інновації має бути збільшена до 3 %–5 %. Слід створити захищений інвестиційний фонд розвитку НДР, що фінансується за рахунок чистого операційного прибутку (2,84 % від ЗФ), що дозволить використати високу прибутковість для стимулювання інноваційного потенціалу, а не лише для накопичення ліквідності.

Функціонально-вартісний аудит «Інших витрат»: проведення негайного детального аудиту категорії «Інші витрати» (24,42 %) для ідентифікації прихованих резервів та неефективних статей. Метою має бути зменшення частки цієї категорії на 5–10 % з подальшим переспрямуванням вивільнених коштів на модернізацію інфраструктури (6,38 % витрат) та науковий розвиток.

Управління надлишковою ліквідністю: перегляд політики управління оборотними активами. Надлишкова ліквідність має бути знижена до оптимального рівня (1,8–2,0) шляхом стратегічного переспрямування вивільнених коштів на капітальні інвестиції. Замість зберігання коштів у високоліквідній, але низькодохідній формі, їх слід використати для фінансування довгострокових проєктів, що підвищують вартість активів.

Список використаних джерел

1. Мінфін: У 2024 році видатки на освіту становили 348,4 млрд гривень / Міністерство Фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_2024_rotsi_vidatki_na_osvitu_stanovili_3484_mlrld_griven5017 (дата звернення: 12.10.2025).
2. Бюджетна та фінансова звітність ДДТУ. Дніпровський державний технічний університет. URL: <https://www.dstu.dp.ua/uni/index.html#doc> (дата звернення: 12.10.2025).
3. Ловінська Л. Г. Облікові методології в державному секторі: нові підходи до класифікації рахунків. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 45–52.
4. Бардаш С., Свірко С., Краєвський В. Бухгалтерський облік в державному секторі: філософський дискурс розвитку освітнього компоненту : монографія. Київ: Інтерсервіс, 2024. 350с.
5. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль як інструмент забезпечення бюджетної дисципліни. *Фінанси України*. 2009. № 12. С. 60–68.
6. Фінікова Т. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету: збірник матеріалів. Харків: Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2024. 200 с.

7. Шліхта І., Шліхта Н. Методичні матеріали й курси з академічної доброчесності та академічного письма. *Електронний архів Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. 2024. URL: <https://saiup.org.ua> (дата звернення: 12.10.2025).
8. Академічна доброчесність: офіційні розділи й тематичні аналітики. *Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти*. URL: <https://www.google.com/search?q=https://naqa.gov.ua/acad-integrity> (дата звернення: 12.10.2025).
9. Хмелюк А. В., Донських Н. Удосконалення бухгалтерського обліку в бюджетній сфері: перспективні напрямки реформування. *Економічний аналіз*. Тернопіль. 2020. Вип. 30. № 3. С. 205–211.
10. Хмелюк А. В., Гудзь А. Організація обліку й аналіз використання бюджетних коштів ГУ ДСНС України. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2023. № 1 (6). С. 126–134.

References

- [1] Ministry of Finance of Ukraine (2024). In 2024, expenditures on education amounted to UAH 348,4 billion. Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_2024_rotsi_vidatki_na_osvitu_stanovili_3484_mlrld_griven-5017 (accessed 12 October 2025).
- [2] Dniprovskiy State Technical University. (2025) Budgetary and financial reporting of DSTU. Available at: <https://www.dstu.dp.ua/uni/index.html#doc> (accessed 12 October 2025).
- [3] Lovinska L. H. (2022) Oblikovi metodolohii v derzhavnomu sektori: novi pidkhody do klasyfikatsii rakhunkiv [Accounting methodologies in the public sector: New approaches to chart of accounts classification]. *Bulletin of Economic Science of Ukraine*, no. 1, pp. 45–52.
- [4] Bardash S., Svirko S., Kraievskiy V. (2024) Bukhhalterskyi oblik v derzhavnomu sektori: filosofskyi dyskurs rozvytku osvithnoho komponentu [Accounting in the public sector: Philosophical discourse of educational component development]. Kyiv: Interservice. (in Ukrainian)
- [5] Stefaniuk I. B. (2009) Derzhavnyi finansovy kontrol yak instrument zabezpechennia biudzhethnoi dystsypliny [State financial control as a tool for ensuring budget discipline]. *Finansy Ukrainy* (Finance of Ukraine), no.12, pp. 60–68.
- [6] Finikova T. (2024) Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu [Academic integrity as the basis for sustainable university development]. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University Press. (in Ukrainian)
- [7] Shlikhta I., Shlikhta N. (2024) Metodychni materialy y kursy z akademichnoi dobrochesnosti ta akademichnoho pysma [Methodological materials and courses on academic integrity and academic writing]. *Electronic Archive of National University of Kyiv-Mohyla Academy*. Available at: <https://saiup.org.ua/> (accessed 12 October 2025).
- [8] National Agency for Higher Education Quality Assurance (NAQA). (2025). *Academic integrity: Official sections and thematic analytics*. Available at: <https://www.google.com/search?q=https://naqa.gov.ua/acad-integrity> (accessed 12 October 2025).
- [9] Khmeliuk A.V., Donskykh N. (2020) Udoshkonalennia bukhhalterskoho obliku v biudzhethnii sferi: perspektyvni napriamky reformuvannia [Improvement of accounting in the budget sector: Prospective directions of reform]. *Ekonomichnyi Analiz* (Economic Analysis), no. 30(3), pp. 205–211.
- [10] Khmeliuk A. V., Hudz A. (2023) Orhanizatsiia obliku y analiz vykorystannia biudzhethnykh koshtiv HU DSNS Ukrainy [Organization of accounting and analysis of budget funds utilization by the Main Department of the State Emergency Service of Ukraine]. *Economic Bulletin of Dniprovskiy State Technical University*, no. 1, pp. 126–134.

Надійшла до редколегії 15.10.2025

Прийнята після рецензування 29.10.2025

Опублікована 27.11.2025